

ARDEALUL JURIDIC

REVISTĂ DE DREPT ȘI DE UNIFICARE LEGISLATIVĂ, DOCTRINĂ,
JURISPRUDENȚĂ, LEGISLAȚIE COMPARATĂ

ORGAN OFICIAL AL PUBLICAȚIUNILOR JUDECĂTOREȘTI DIN ARDEAL ȘI BANAT

Revista apare regulat la 1. și 15.
a fiecărei luni ca publicațiune ju-
ridică și săptămânal ca organ de
publicațiune judecătorească

Abonamentul:

Pentru autorități, banci, inab. fin.
avocați etc.

Pe un an 200 Lei
Pentru magistrați de an 160
Un număr simplu 8
Un număr dublu 16
Un număr vechiu 12
Revista apare săptămânal.

Redacția Strada Băei No. 13. — Ad-
ministrația: Str. Regina Maria Nr. 34
(Radio Reclam România S. A.) unde
se primesc abonamente și ori ce
cereri de adpție.
TELEFON 630.

SUMARUL:

1. Fideicomisele și problema unificării de *Dr. Joachin Tolciu*
ardeal din Cluj
2. Inscrierea în fals de *Dr. Ștefan Laday*
3. Legea avocaților și reprezentarea obliga-
torie a părților prin avocați de *Dr. I. Barthu*
4. Literatură. Dreptul succesoral de *Dr. Camil*
Negrea rescensie de *S. L.*
5. Jurisprudența stabilită de înalta Curte de Casație și Justiție.
Complectul pentru Ardeal și Bucovina.
6. Supliment. Legea unificată a impozitelor.

Fideicomisele și problema unificării

(continuare și sfârșit).

Cei cari susțin abrogarea fideicomisului spun că „fideicomisul nu mai poate subsista față de dispozițiunile Constituției noastre ce guvernează întreg regatul”, — înțelegând Constituția vechiului regat care în §. 12 a desființat prerogativele de clasă și titlul de nobleță. Noi am arătat mai sus, că instituția fideicomisară nu lovește în Constituția vechiului regat. Mergem însă mai departe și afirmăm că chiar punctul de plecare este greșit, bazându-se exclusiv pe Constituția vechiului regat, ca fiind singură în vigoare în întreagă Românie înainte de promulgarea Constituției noi.

Noi susținem că instituția fideicomisară, ca și celelalte norme din legile ordinare ale teritoriilor anexate, în epoca de provizorat dela Unire și până la Constituția nouă era guvernată de dispozițiunile constituționale rămase în vigoare în acele teritorii și nu de Constituția din vechiul Regat. Tot asemenea și chestiunea, dacă judecătorul din nouile provincii are căderea de a declara prin sentință de abrogate anumite instituții de drept ca fiind

potrivnice Constituției, trebuie privită la lu-
mina constituțiilor din acele provincii.

Cu alle cuvinte noi susținem teza, că prin faptul anexiunii nu s'a produs *eo ipso* abrogarea tuturor normelor constituționale din provinciile alipite, ci în virtutea voinței statului român exprimată în formele legale s'a creiat un raport de coordonare între Constituțiile moștenite dela monarchia Austro-Ungară și Constituția din vechiul Regat, — cu anumite restricțiuni ce trebuiesc făcute în interesul principiului suveranității de stat.

În Constituție se cuprind adecă două ca-
tegorii de norme: pe deoparte sunt dispozi-
țiunile, cari privesc însăși structura și suve-
ranitatea statului (teritoriul, felul de legiferare,
raportul dintre diferitele puteri de stat, siste-
mul de guvernare, prerogativele regale, pu-
terea armată, etc.) sau în care este impri-
mată individualitatea statului (culorile, limba
oficială, religia și națiunea dominată etc.) —
și de altă parte sunt normele, cari privesc
principiile generale de viață socială econo-
mică și judiciară a populației. Eu cred că
constituțiile teritoriilor alipite, întrucât sunt de
natură contrară iniței categorii de norme
constituționale ale statului suveran, — fiind
aceste în funcție de suveranitate, — trebuie
considerate abrogate din momentul alipirii
lără dispoziție expresă, căci existența lor ar
creia stat în stat, — pecând atingerea pro-
dusă cu a doua categorie de norme constitu-
ționale, — nepericlitând ele însăși existența
statului, — nu pot fi desființate în mod au-
tomatic, sau prin tangentă, ci trebuiesc înlocuite
treptat cu norme noi.

Acest principiu a fost adoptat și realizat și de către statul român cu ocazia unirii.

Decretul Regal No. 5632 dela 11 Decembrie 1918 (în aceeași zi a apărut și decretul Regal care a sancționat Unirea) în §. I. dispune: „În mod provizor și până la definitivă organizare a României întregite, însărcinăm cu conducerea serviciilor publice din ținuturile alipite Consiliul Dirigent emanat din Adunarea dela Alba Iulia”, iar în art. II. decretează: Vor rămânea însă în administrația guvernului regal afacerile străine, armata, căile ferate, postale, telegrafele, telefoanele, circulația fiduciară, împrumuturile publice și Siguranța Generală a statului“.

Primul act al statului român a fost — precum reiese din dispozițiile citate — că relativ la acele manifestațiuni a vicijii de stat, cari privesc însăși suveranitatea statului, să eslină Constituția vechiului regat asupra teritoriilor alipite. Normele constituționale cari oglindesc individualitatea statului au fost unificate de către Consiliul Dirigent chiar la începutul activității sale, (limba oficială, serviciile de jandarmerie etc), — iar cele neunificate, expres și făcând parte din aceasta categorie de norme trebuie ca extinse în mod automat și în provinciile alipite.

Consiliul Dirigent în baza puterii legislative provizorie primită dela Rege — factorul constituțional care exercita atunci suveranitatea statului prin decrete regale — prin decretul No. I. Art. I. dispune „Legile, ordonanțele, regulamentele și statutele legale de înainte, eminate înainte de 18 Oct. non 1918, rămân în interesul ordinii publice și pentru a asigura continuitatea de drept până la altă dispoziție, în vigoare în mod provizoriu cu excepțiunile cuprinse în acest decret-cu și în alte decrete, ce se vor da”. S'au menținut deci în vigoare în *interesul ordinii publice și pentru a asigura continuitatea de drept* legile anterioare unirii până când se vor înlocui expres cu alte legi și implicit s'au menținut în vigoare și constituțiile din cari au emanat acele legi, regulamente etc, adică s'au menținut în mod provizoriu diferitele sisteme de drept, — cu excepția acelor norme care, — precum am susținat mai sus, — ar fi incompatibile cu însăși suveranitatea noului stat. În consecință *acele părți din constituțiile provinciilor anexate din care emanează legile ordinare (cod civil, comercial, penal și alte coduri, legea administrativă, contabilitatea etc), au rămas în vigoare până la promulgarea Constituției noi.* Este deci incontestabil, că

instituția fideicomisară, ca parte întregitoare a codului civil, nu a fost guvernată de Constituția vechiului Regat ci de aceea a fostei Monarchii Austro-Ungare.

Decretul Regal No. 1462 dia 2 Aprilie 1920 a trecut atribuțiunile Consiliului Dirigent asupra puterilor de stat prevăzute la art. 32 și 33 din vechea Constituție. (Puterea legislativă și puterea executivă), fără a știrbi însă principiul menținerii provizorie a legilor din „ținuturile alipite“.

Din acest punct de vedere trebuie să cercetăm, dacă judecătorul din Transilvania are dreptul de a controla constituționalitatea legilor?

Dacă legea respectivă din Ardeal — ca normă de drept public constituțional — din care porcede puterea judecătorească nu a fost înlocuită în mod expres cu dispoziția din Legea adică constituția vechiului Regat, dreptul judecătorului de a controla constituționalitatea legilor ordinare trebuie privite prin prizma legii speciale din Transilvania și deci a constituției de aici, în care sunt fixate limitele puterii judecătorești. Constituția Ungariei nu a recunoscut dreptul acesta judecătorului. Acest principiu a fost așezat și în Legea despre exercitarea puterii judecătorești (art. de lege IV. din 1869) în §. 19, unde se spune că „Judecătorul nu poate trage la îndoială puterea legilor legal promulgate, însă asupra legalității ordonanțelor are căderea să judece în anumite cazuri concrete“.

În urma acestor considerațiuni bazate pe dispoziții categorice este cert, că Tribunalul nu a avut căderea de a constata neconstituționalitatea fideicomiselor.

Altecu se prezintă chestiunea din punctul de vedere al legii din vechiul Regat. Art. 77, din legea despre organizarea judecătorească obligă pe judecător sub jurământ a observa nu numai legile dar și Constituțiunea. În virtutea acestei dispoziții legale înalta Curte de Casație în hotărîrea adusă la 16 Martie 1921 în cazul Societății Tranvaielor Comunale din București a recunoscut dreptul judecătorului ca „în caz de contrarietate să verifice constituționalitatea legii ordinare și găsind că e contrară Constituției, să dea preferință dispozițiilor constituționale”, însă nu din oficiu în mod principial (căci atunci s'ar înstitui ca putere leguitoare) ci numai în anumit caz concret pentru că, precum motivează înalta Curte „nu există nici o dispoziție în Constituție prin care să se ridice acest drept puterii judecătorești, ba din contră art. 77 din legea pentru orga-

nizarea judecătorească constințește acest drept".

Dealtcum dreptul instanțelor judiciare de a înlătura legile contrarii Constituției nu este recunoscut decât în America (Marschall, Bryce), pecând în țările europene atât sistemele de drept cât și jurisprudența și doctrina contestă acest drept (Lamaude, Esmein, Hauriou, Thonissen, Saleilles, Orlando, Scialozza, Gierke, Laband) și nici jurisconsulții români nu l-au recunoscut, (T. Stelian, Alexandrescu, Schina și alții¹⁾.

Comentariul hotărârii Tribunalului și în aceasta privință au fost influențați de spiritul Constituției vechiului Regat, neținând seamă de sistemul de drept din Ardeal.

Constituția nouă însă conștie dispozițiuni exprese cu privire la această chestiune, și anume în §. 103 se pronunță astfel: „Numai Curtea de Casație în secțiuni unite are dreptul de a judeca constituționalitatea legilor și a declara inaplicabile pe acelea, cari sunt contrarii Constituției. Judecata asupra inconstituționalității legilor se mărginește numai la cazul judecat”.

Prin urmare Tribunalul Cluj nici în virtutea Constituției nouă nu s'ar fi putut pronunța privitor la inconstituționalitatea fideicomiselor.

Dacă admitem coordinațiunea constituțiilor, urmează în mod firesc, că în ceea ce privește conflictele dintre legile ordinare interprovinciale trebuie aplicate normele internaționale de drept privat în virtutea cărora atât privitor la dreptul de proprietate imobiliară cât și relativ la dreptul de succesiune ale cărui obiecte sunt bunuri imobiliare, este a se aplica legea situației bunurilor, în speță legea din Transilvania.

Care este situația Constituțiilor și legilor speciale din teritoriile anexate în raport cu Constituția nouă?

Este lucru firesc, că promulgându-se Constituțiunea României întregite, atât vechia Constituție din Regat cât și constituțiile provinciilor alipite la patria mamă s'au abrogat, căci acesta a fost scopul legiferării Constituției noi și unificare. Este altă chestiune, că ce se întâmplă cu legile ordinare? Pot fi acestea considerate de abrogate? sau trebuie menținute cu provizoral în interesul consolidării statului până la înlocuirea lor cu legi noi? la privința aceasta trebuie să avem în

vedere, că în viața popoarelor nu este salt, — afară de cazurile de revoluție, — precum nu este salt nici în natură. Normele de drept privat fiind regulatoarele raporturilor dintre indivizi în viața lor economică și socială, în urma legilor promulgate se creiază serii nesfârșite de stări factice, cu nenumărate șiruri de cauze și efecte. A ignora normele cari formează cadrele în care se mișcă indivizii singuratici, însemnează a provoca zguduirii sociale și economice, a crea anarhie în raporturile de drept privat, a clătina siguranța de drept și a periclita însăși viața economică și socială a cetățenilor. — Consolidarea țării reclamă deci în mod imperativ o evoluție lentă, cu norme tranzitorii, cari mijlocesc trecerea pe nesimțite dela vechia stare de lucruri la nouile norme. — Așezarea nouilor principii fundamentale în o constituție nouă încă nu însemnează trecerea la normal: legile speciale trebuie menținute până la înlocuirea lor în mod sistematic cu alte legi. Dacă s'a învechit și deteriorat casa și în urma înmulțirii membrilor familiei a devenit neîncăpătoare, voi pune temelii unei clădiri noi potrivite cu necesitățile mărite, însă temelii aceasta nu este toată clădirea. Voi sta deci în casa veche, hănă-rea, până când clădirea nouă va fi terminată, și locuibilă.

Acest principiu incontestabil a fost acceptat și de Constituția nouă, decretând în Art. 137 alin. 1. și 2 că „Se vor revizui toate codicile și legile existente în diferite părți ale Statului român spre a se pune în armonie cu Constituțiunea de față și asigura unitatea legislativă. Până atunci ele rămân în vigoare”. Constituțiunea nouă mai decretează tot în art. 137. alin. 3, că „Din ziua promulgării Constituțiunii sunt însă desființate acele dispozițiuni din legi decrete, regulamente și orice alte acte contrarii celor înscrise în prezenta Constituțiune”.

Comparând dispozițiunile din alineatele 1. și 2. cu acele din alineatul 3. putem stabili, că legile din provinciile alipite se mențin în vigoare, însă acele norme din legile amintite, cari ar lovi direct în dispozițiunile pozitive ale Constituțiunii noi, „sunt desființate”. Pentru corecta interpretare a Constituției noi trebuie deci să distingem în Constituția nouă normele cu caracter principial de normele cari conștie dispozițiuni (porunci) pozitive. „Constituția noastră nu stabilește numai precepte vagi de drept public, care să servească de indicații puterii legiuitoare la alcătuirea legilor și care n'ar fi susceptibile

¹⁾ Vezi problema lui S. Rosenthal în fața înaltei Curți de Casație în fața al Transilviei comunale la 16 Martie 1912 și publicată în *Tratatele de Drept* I. 65. Căpitolul II. 1922.

de nici o aplicațiune; ea recunoaște încă și anumite drepturi pe care le precizează prin dispozițiuni pozitive. Ea cuprinde dispozițiuni de drept civil și penal, care ar fi putut figura în codicii respectivi, dar care au fost înscrise în Constituțiune ca o supremă garanție de stabilitate". (Vezi motivele Deciziei Curții de Casație No. 261 din 16 Martie 1912 amintită mai sus). Asemenea dispozițiuni pozitive sunt în Constituția nouă acele privitoare la proprietatea subsolului, interzicerea pedepsei cu moartea, reglementarea arestării sau deținerii etc.

Se abrogă deci dispoziția din codul penal ard. privitoare la pedeapsa cu moartea, se abrogă toate dispozițiile din codul civil relativ la proprietatea subsolului. Se desființează asemenea titlul de nobletă și privilegiile de castă în tot cuprinsul României întregite.

În consecință întrucât condițiunea principală a instituției fideicomisare ar fi titlul de nobletă sau ar fi privilegiul unei anumite clase sociale, ar trebui considerat desființat prin noua Constituție. Așa însă cum există în dreptul actual ca privilegiu individual nu lovește în nici o dispoziție din noua Constituție.

Să vedem în sfârșit, cum se înfățișează fideicomisul din punctul de vedere al exproprierii?

Dacă vom cerceta instituția fideicomisară în comparație cu legea despre reforma agrară ne vom convinge, că acele câteva fideicomise existente în provinciile rupte din fosta Monarchie austro-ungară nu mai au nici înșămăntatea economică-națională, ce aveau sub regimul austro-ungar, și în consecință fideicomisele nu mai prezintă nici un pericol pentru structura economică și socială a statului român, Reforma agrară adecă a redus și imobilele grevate cu fideicomis la proprietăți mijlocii, ba putem afirma, că în urma maximului neînsemnat scutit de expropriere (dela 100 jug. până la 500 jugăre cad; vezi §. 8. lit. c. din legea pentru reforma agrară din Transilvania etc.) scopul urmărit de fondatorii fideicomiselor devenit iluzoriu, a făcut chiar imposibilă dănuirea lor, considerând că fideicomisele se fondau pe moșii de mai multe mii de jugăre. Și de aci înainte posesorul fideicomisar va trebui să se mulțu-

mească cu 100 jugăre, cel mult cu 300—500 jugăre și ne îndoiim dacă cu veniturile din aceste rămășițe ale latifundiilor vechi se va putea păstra „splendoarea familiei”

Revenind la cererea contelui Iuliu Andrássy, care a provocat hotărârea Tribunalului din Cluj, noi bănuim, că nobilul conte nu de dragul Constituției noastre, nici de dragul omogenității statului român, care ar fi perlitată de titlul lui de conte, a cerut radierea fideicomisului din cartea funduară. Credem a nu greși dacă căutăm mobilul sufletesc al contelui în dispozițiile legilor de reformă agrară, de care se teme sigur mai mult, decât de incompatibilitățile sale cu Constituția României, și de interes personal sau familial care să a le eluda.

Și anume desființarea fideicomiselor în baza constituției, îndeosebi admitem principiul de retroactivitate și că câștig real și însemnat pentru posesorilor fideicomisari și în consecință radierea celor îndreptățiți la împropriu

Un exemplu ne dă legea despre temelnicia bănuelii: pe beneficiar moare la 1. Iulie 1920; și moștenitorul chemat la preluarea fideicomisului au mai rămas încă 5 copii, cu totul deci au rămas șase erezi legali. În virtutea instituției fideicomisare înscrisă în cartea funduară, întreagă moșia fideicomisară trece în proprietatea (limitată) a unui singur moștenitor. Prin urmare expropriereea moșiei se va face în persoana unui singur proprietar, căruia i s'ar putea rezerva cel mult 500 jugăre scutite de expropriere. Ce se întâmplă însă, dacă Tribunalul declară desființat fideicomisul? În sensul §-lui 4. din Legea despre Reforma Agrară trebuie să se țină seamă de efectul succesiunilor deschise dela data de 1 Decembrie 1918 până la promulgarea legii ref. agr. (30 Iulie 1921).

Și după ce în sensul §-lui 5 R. A. Moșiile stăpânite în indiviziune se consideră ca fiind divizate în cece privește expropriereea, fiecare conproprietar bucurându-se de maximul scutit de expropriere, având în vedere că în sensul opiniunii susținută de adnotatorii sentinței fideicomisul s'a desființat cu putere retroactivă dela data unirei, având în vedere mai departe, că în baza codului civil ar urma la succesiune toți erezii legali, moșia fideicomisară ar deveni coproprietatea alor șase erezi, cari laolaltă ar avea dreptul la 00 30 jugăre scutite de expropriere, deci un câștig

*) Cel mai mic fideicomis a fost de 716 jugăre, al contelui Henric Zichy, cel mai mare a fost al ducelui Paul Eszterházy de 402.820 jugăre cadastrale (vezi Katona: Fideicomisul familiar maghiar) întinderea mijlocie a proprietăților fideicomisare fiind de 25.186 jugăre.

considerabil de 2500 jugăre în dauna statului român adică în dauna populației nevoiașă.

Și dacă principiul retroactivității îl acceptăm fără restricțiune, adică cu efectul dinaintea unirei, și stabilim starea de drept dela 1. Dec. 1918 (§. 5 R. A.) a moșiei în favorul tuturilor erezilor legali, ar trebui să chemăm la succesiune pe toate rudeniile contelui Andrassy aflătoare în Ungaria și în „teritoriile vremelnice ocupate“, și atunci din o moșie fideicomisară de 20.000 jugăre, nu s'ar putea exproprie nici un jugăr.

Nu importă dacă exemplul dat aci se poate aplica la contele Andrassy sau nu. Noi am vrut să arătăm din punctul de vedere al reformei agrare urmările desființării fideicomiselor și suntem siguri că dacă Contele Andrassy prin radierea fideicomisului din cartea funduară, din cartea funduară nu a urmărit scopuri așa de îndepărtate în favorul său sau al familiei sale prin creierea unui precedent a intenționat totuși să apere interesele clasei sau națiunii din care face parte și nici de cum interesele Statului Român.

Dr. Ioachim Tolciu.

Inscrierea în fals

În numeroase legi, extinse asupra Ardealului, găsim dispozițiunea ca procesele verbale dresate de agenții (polițienesti, vamaji etc.) fac deplină dovadă în justiție până la înscrierea în fals. Dacă partea se înscrie în fals adică declară că s'a înscris fapte neadevărate în procesul verbal dresat de agent, judecarea cauzei se suspendă, iar procesul verbal se trimite la parchet pentru cercetare penală. Dacă în procedura penală se dovedește că procesul verbal cuprinde constatări false, procesul verbal își pierde puterea probatoare. Dacă însă această dovadă nu se poate aduce, partea care se înscrisese în fals, poate fi urmărită pe cale penală sau civilă.

Nu ne miră dacă găsim această dispozițiune în legile care — ca legea generală a vămilor — au fost făcute în epoca de piatră a legiferării. Deci nu înțelegem de loc că ea a trecut și în normele de drept publicate în timpul din urmă, ca d. e. decretul lege pentru înfrânarea speculei din 1919. Ba ceva mai mult, am găsit această normă medievală chiar și în proiectul pentru legea de speculă (1923 după Hristos) și anume într-o formă cu mult mai imperfectă decât cea din decretul lege din 1919, pentru că noul proiect investește cu aceste puteri probatoare procesele verbale dresate de agenții — interesați materialicește în urma faptului că li se acordă o cotă anumită din amenda ce urmează a fi stabilită pe baza aceluși proces verbal.

De unde vine această dispozițiune (legală cuoscută și în dreptul francez) care oprește pe judecători să aprecieze dovezile, să judece după convingerile lor, care pune mai mare încredere în agenții fiscali decât în magistrați și care nu numai că nu pretinde ca acuzatorul să-și dovedească acuza ei — și aceasta e

culmea — nici nu îngăduie acuzatului să-și dovedească nevinovăția decât numai cu riscul să fie condamnat la temniță dacă nu reușește cu contraprobățiunea (d. e. un marior moare, un document se pierde etc.).

Putem răspunde ușor la această întrebare: a dispozițiunea în chestie a rămas din sistemul de probățiune a evului mediu și anume din principiul „*praesumptio doli*“.

La popoarele primitive, orice rezultat prin care ordinea de drept a fost vătămată, se pedepsea fără a se ține socoteală de legătura cauzală dintre rezultat și acțiune. Dacă o grindă cădea de pe acoperiș cauzând leziuni unui cetățean, grinda se pedepsea (se transporta în afară de hotar, un fel de exil.) Dacă un animal aducea vătămări sănătății oamenilor, animalul se pedepsea cu moarte. Nici la rezultatele vătămătoare produse de oameni, nu se examina culpabilitatea subiectivă: acela care a produs rezultatul se pedepsea în orice caz.

Cu vremea, acest principiu (*Erfolgshaftung*, răspundere pentru rezultat) s'a în blânzit. În evul mediu se cere ca intenția să fie îndreptată la rezultat, dar totodată se presupunea că, această intenție există (*praesumptio doli*). Deci inculpatul trebuia să-și dovedească nevinovăția. Dar tocmai dovedirea nevinovăției a întâmpinat mari greutăți în urma faptului că normele legăturii cauzale nu erau încă stabilite. Așa d. e. dacă primus a vândut lui Secundus un cal, Secundus l'a împrumutat lui Tertius, iar Tertius a lăsat liber calul pe câmpul lui Quartus păgubiad recolta acestuia, s'a pedepsit și Primus, pentrucă paguba nu s'ar fi ivit dacă Primus n'ar fi vândut lui Secundus calul.

În jurisprudența dreptului canonic găsim o sumedenie de asemenea cazuri. Totuși cu vremea s'a constatat că o legătură pur formală a faptelor nu este suficientă pentru a pedepsi. În fine și părinții lui Primus s'ar fi putut pedepsi pentru paguba cauzată lui Quartus, pentrucă și nașterea lui este în legătură cu rezultatul. Din aceste considerațiuni s'a născut faimoasa teorie: *versari in re illicita*. Conform acestei teorii, legătura cauzală începe de la prima acțiune oprită de lege, dar de aci încolo ea există în orice caz. Cu alte cuvinte, acela care a comis o acțiune oprită, răspunde pentru toate consecințele chiar neprevăzute de el. Spre exemplu: Primus se duce la vânat când vânatul este interzis; își pierde pușca, iar Secundus care o găsește omoară cu ea un om. Primus răspunde pentru omor, pentrucă „*versari in re illicita*“. Un hoț, se introduce noaptea într-o casă; proprietarul casei trage cu pușca, asupra lui, glonțul se rătăcește în acoperișul unei case pe care l'aprinde și un om moare în flăcări. Hoțul se pedepsește pentru incediu și omucidere.

Mai târziu cade această aplicare exagerată a cauzalității, dar praesumpțiunea doliului rămâne. Deși nu se mai pedepsesc aceia a căror acțiune este numai într-o legătură formală cu rezultatul, totuși dovedirea faptului că legătura nu este decât numai formală, rămâne în sarcina inculpaților. Se presupunea că: 1. agentul știa că acțiunea sa e oprită; 2. acțiunea era doloasă adică determinată de intenția de a produce tocmai acel rezultat care s'a produs (*praesumptio doli*). Numai în statele moderne legislațiunea și jurisprudența, au adoptat principiul că judecătorul, după cercetarea minuțioasă a faptelor, trebuie să examineze cu cea mai mare îngrijire chestiunea vinovăției, ca toate autoritățile Statului sunt datorate a aduna și a aprecia toate faptele și dovezile atât pentru acuza cât și pentru apărare. Nu mai

există nici o presumpțiune, nici pentru vinovăția și nici pentru nevinovăția celui bănuț. Acuza trebuie dovedită, pentru că nimeni nu poate fi pedepsit dacă judecătorul nu constată că a comis vr'o infracțiune. Dar la această constatare judecătorul apreciază liber dovezile și va cere, fără îndoielă, dovezi mai temeinice când va fi vorba de un acuzat cu renume bun, decât față de un criminal din obișnuintă. Inșă, chiar și acestora legea le garantează dreptul de a se apăra, de a aduce toate dovezile, de a face contraprobatiunea față de dovezile acuzatorului.

Orice mărginire a libertății apărării, orice dispozițiune care obligă pe judecător să condamne pe cineva fără să cunoască întreaga stare de fapt și să admită probatiunea cerută de acuzat, este o aplicare a principiului medieval al presumpțiunii dolului. Iadată ce judecătorul poate spune și trebuie să spună: deși admit că prin dovezile propuse acuzatul ar putea să-și dovedească nevinovăția, totuș nu permit probatiunea ci condamnă pe acuzat fără a clarifica starea de fapt: judecătorul aplică presumpțiunea dolului.

Este drept că nici cele mai perfecte proceduri penale nu admit târșăgănirea afacerilor prin admiterea dovezilor întârziate. Dar propunerea pentru probatiune nu se poate refuza decât numai atunci, când acuzatul a avut destul timp și ocazie să producă dovezile. Așa d. e. când legea exclude dovezile noi în a treia instanță, nimeni nu poate spune că libertatea apărării a suferit.

Inșă, excluderea contraprobatiunii în prima instanță și intricoșarea acuzatului că va fi peleşit și mai grav, dacă va cuteza să încerce dovedirea nevinovăției sale, este pur și simplu presumpțiunea medievală a dolului. Deși — procedura penală din vechiul Regat cuprinde multe dispozițiuni învechite prin care libertatea individulă în loc să fie garantată, este nimicită, totuș, nici o dispozițiune a ei nu este așa de vătămătoare ca înscriserea în falș, care ne amintește procedura medievală în toată cruzimea sa.

Este evident că admiterea contraprobatiunii prin înscriserea în falș nu este serioasă. Practica dovedește că părțile nu cutează decât numai în cazuri sporadice să se înscrie în falș. Mai întâi lipsesc dovezile. Când nici acuzatorul, nici acuzatul n'au dovezi, adică atunci când acuzatorul nu poate dovedi că infracțiunea a fost comisă, dar nici acuzatul nu poate aduce dovezi, instanța trebuie să condamne pe acuzat cu aplicarea presumpțiunii dolului. In acest caz, principiul medieval se aplică în mod plastic, ca în secolul XI. Judecătorul, dacă e sincer, trebuie să spună în sentință: *Am condamnat pe X. pentru că a fost acuzat. Un agent neconștințios, poate dresa pur și simplu un proces verbal, constatând fapte despre care știe că contrarul nu poate fi dovedit. Socoteala e foarte simplă: victima plătește să nu fie amendată, sau dacă nu plătește atunci tribunalul... îl condamnă, iar agentul își are partea din amendă.*

Chiar dacă acuzatul are dovezi prin care ar putea dovedi că agentul a înscris fapte falșe în procesul verbal, el nu cutează să se înscrie în falș. Consecințele sunt așa de grave, încât nu poate să se expună acestora. Dacă un martor moare, dacă uită faptele, dacă se duce în streinățate, dacă un act se pierde, acuzatul care se înscrisese în falș este pierdut. El nu va putea să dovedească și va fi pasibil de o pedeapsă gravă. Deci, pentru a nu risca aceste urmări, el renunță la apărare și se supune pedepsei cu toate că știe că este nevinovat.

Deci *justiția îi apare ca o nenorocire ca o instituție care n'are nimic de a face cu dreptatea, care le condamnă când este limpede ca soarele că ești nevinovat. Instituția apare în lumina cea mai odioasă, ca o urmărire sistematică a oamenilor nevinovați, ca un mijloc întrebunțat pentru a sprijini șantajurile.*

Să ne închipuim, ce idei are despre magistrați și instanțe un negustor care, după ce a refuzat o tentațivă de șantaj, comisă de un agent necinșit, nu poate să se aperi față de procesul verbal mincinos. Nu trebuie să creadă că justiția, în loc să urmărească pe cel vinovat, pe maișre chantageur, îi dă mâna de ajutor? Nimic nu este mai ușor decât să se facă constatări (mai ales constatări ulterioare), față de care victima este neputincioasă, pentru că înscriserea faptelor false nu poate fi dovedită. Numeroasele cazuri de șantaj despre care publicul se plânge, devedesc că sunt destul agenți neconștințioși care abuzează de această dispozițiune medievală.

Dar și practica judecătorească este vinovată că această instituțiune, în loc de a ajunge în desuetudine, a devenit așa de periculoasă. Nu s'a stabilit până acum limitele trase de mintea sănătoasă acestei instituțiuni. După cum vom vedea mai jos, Curtea de Casație a introdus unele norme de interpretare foarte înțelepte, dar aplicarea nu este încă îndestulătoare. Nu vom să repetăm aci cele spuse de numitorul președinte Bourriche, căci nu dispunem de ironia lui Anatole France care ne-a dat cea mai plastică critică a înscrisiunii în falș. Dar în orice caz, trebuie să cercetăm chestiunea: cum să interpretăm o dispozițiune medievală cât timp nu va fi ștersă din legile noastre.

În prim loc, numai *faptele constatate* de agent fac dovadă. Deci n'au forță probantă:

a) meditațiunile, concluziunile, calibrenrea legală a faptelor și în genere, tot ce nu cuprinde constatare de fapte (jurisprudența stabilită).

b) *constatări de fapte* dacă nu reiese din procesul verbal dresat de agent că este vorba de fapte văzute de el. Agentul nu este judecător: el nu poate stabili o stare de fapt trecută. El are dreptul să constate un fapt, adică să fixeze în proces verbal ceea ce s'a săvârșit în prezența lui. Legea este logică, dacă spune: agentul statului a văzut cu ochii proprii când s'a săvârșit acțiunea, iar judecătorul ar constata numai ulterior prin ascultarea de martori etc. dacă acțiunea s'a săvârșit sau nu. Prin urmare dau crezământul agentului, pentru că el este martorul cel mai clasic și omul autorității.

Când însă agentul nu constată fapte săvârșite în prezența lui, ci niște fapte trecute, „constatate” pe baza unor scrisori, depozii de martori etc. încetează orice motiv pentru a da forță probantă acestor „constatări”. Dacă este vorba de reconstituirea unei stări de fapt trecute, judecătorul se găsește pe terenul său propriu. A da forță probantă și în acest caz procesului verbal dresat de agent, ar însemna, că agentul știe mai bine, decât judecătorul, cum trebuie înțeles și interpretat un document, cum trebuie ascultat un martor. Iadată ce e vorba de fapte trecute, numai judecătorul poate stabili starea de fapt și nu este nici un motiv să primească ceea cuprinsă în procesul verbal dresat de un agent care nu știe mai mult despre fapte, decât judecătorul și nici pe departe nu poate să stabilească fapte trecute cu atăta exactitate ca judecătorul.

În acest caz nu este vorba de constatare de

fapte. Agentul constată numai atâtă că martorul N. a spus cutare lucru, scrisoarea are cutare conținut etc. Deci, procesul verbal nu cuprinde *fapte* care să fie elementele constituitive ale unei infracțiuni. Nu este dar nici un motiv legal ca procesul verbal să aibă forță probantă. Numai în aparență ar avea procesul verbal această forță. În realitate, declarațiile marturilor, experților cuprinsul scrisorilor găsite ar avea forță probantă. Prin neadmirarea aprecierii judecătorești în acest caz legea ar fi cu totul illogică, pentru că ar spune: *judecătorul trebuie să dea credință marturilor dacă agentul îi ascultă, dar nu le poate da credință dacă îi ascultă el însuși.*

Deci în cazul când procesul verbal este dressat constatând fapte trecute, neconstatate de însuși agentul în persoană: *numai acele fapte au forță probantă care au fost constatate de agent sau în prezența lui, dar celelalte nu.* Dacă d. e. un agent găsește la A. o scrisoare din care reiese că A. recunoaște primirea unor articole introduse prin contrabandă: numai constatarea că scrisoarea a fost găsită la A. are forță probantă. Primirea mărfurilor nu poate fi constatată de agent ca forță probantă, căci judecătorul poate interpreta scrisoarea cel puțin tot așa de bine ca și agentul. În genere, agentul nu face constatarea că marfa a fost primită, ci *conchide* la aceasta din cuprinsul scrisorii.

c) Nici faptele constatate de praesenti nu au forță probantă, dacă sunt în contradicție sau cu dovezile (anexele) pe care agentul le bazează, sau cu alte constatări cuprinse în procesul verbal, sau cu fapte despre care instanța are cunoștință. Este clar că atunci când vre-o constatare este în contradicție cu celelalte sau cu anexele procesului verbal, trebuie să cadă. Dacă d. e. agentul spune: am constatat că în prăvălie se găsesc 10.000 kilograme de zahăr despre care cantitate am întocmit tabela A. iar din tabela A. reiese că a găsit 6000 kg. nici cantitatea de 10.000, nici cea de 6000 nu sunt dovedite.

Dar nici cu faptele cunoscute instanței nu poate fi în contradicție constatarea. Instanța este obligată să se orienteze după faptele cunoscute și nu poate confirma un fapt despre care știe că e neadevărat. Minciunile învederate nu pot fi sancționate prin sentință judecătorească. Chemarea înaltă a instanțelor exclude să devină complice la constatarea unor fapte mincinoase. Legea nu pretinde aceasta. Așa d. e. dacă agentul „constată” în proces verbal că a prins pe un individ care trecând peste frontiera avea în buzunar 100 kg. de hârtie, această constatare, nu are forță probantă, pentru că judecătorul știe că aceasta cantitate nu se poate ascunde în buzunar și că un singur om nu poate duce cu el 100 kg. dintr-un obiect voluminos. Sau dacă agentul constată că N. care a fost prins când a comis o contrabandă este un funcționar al lui X, și că prin urmare X. răspunde: constatarea n'are forță probantă, dacă judecătorul știe (d. e. din datele unui alt proces), că N. nu este funcționarul lui X.

Fără această restricție, instanța ar fi condamnată să se facă ridicolă. Orice agent ar putea să și bată joc de tribunal și Curtea de Casație. Agentul ar putea face ca Curtea de Casație să confirme „faptul” că un individ a introdus o materie lichidă într-o sită, că un altul a introdus bancnote străine emise de guvernul din Maragonia (șară inexistentă) etc. etc.

Credem deci că până ce nu vom putea elimina din dreptul nostru această instituție medievală, trebuie să o aplicăm în mod logic. *Numai faptele cunoscute*

în prezența agentului sau situația constatată de praesenti de către agent au forță probantă, și numai atunci, dacă nu sunt în contradicție cu alte constatări, și anexele procesului verbal, cu concluziunile care pot fi luate de judecător în mod logic din cuprinsul procesului verbal și în sârbșit cu alte fapte manifeste.

Din tendința practicei judecătorești precum și a legiuitorului se poate constata totuși, că această dispozițiune va dispărea în curând. Legea pentru unificarea contribuțiilor directe, care de altfel este o capodoperă, nu mai admite forță probantă a proceselor verbale dressate de agenții fiscali. Curtea de Casație de asemenea, restrânge din ce în ce mai mult admiterea forței probante a proceselor verbale.

Stefan Laday

Legea avocaților și reprezentarea obligatorie a părților prin avocați

Procedura civilă din Ardeal, în textul ei original, cu excepțiunea câtorva cazuri, prevedea pentru instanțele judecătorești reprezentarea obligatorie a părților prin avocați. Astfel chestiunile mai însemnate erau toate lucrate de avocați, ceea ce înlesnea mult munca magistraților.

În anul 1920, prin Ordonanța No. 4199 Preș. Just., Consiliul Dirigent a modificat aceste dispozițiuni din procedura civilă, scoțând chiar din vigoare toate dispozițiunile de legi și ordonanțe cu privire la reprezentarea și înfățișarea obligatorie a părților prin avocați în fața instanțelor judecătorești, cu excepția procedurii cazurilor de revizuire.

„Cu excepția cazurilor de revizuire — spune ordonanța amintită în art. 2, — toate actele (acțiuni, rugări, recursuri etc.) cari conform dispozițiunilor diferitelor legi de proceduri judiciare reclamau până acum semnătura avocatului, vor fi admise, dacă sunt scrise și iscălite de către partea interesată pe lângă verificarea primăriei comunale, sau a vreunei autorități judiciare. Actele acestea pot fi înaintate și cu graiu viu la proces-verbal, încheiat înaintea instanței judiciare în cădere.”

Actul nu poate fi respins pe motiv că nu întrunește formalitățile recerute în legile de procedură.”

Această măsură luată de către C. D. a avut menirea să înlăture neajunsul, ce s'a ivit prin numărul cel mic al avocaților ce profesau, pe timpuri, fiindcă partea cea mare a avocaților de naționalitatea maghiară a refuzat depunerea jurământului către statul Român; iar foarte mulți dintre avocați români au intrat în magistratură venând în ajutorul justiției.

Asfel publicul căutător de lege, nu putea să fie servit îndestulător din partea avocaților pușini, ce profesau de fapt avocatura pe atunci.

La prima vedere am crede că, singur acest neajuns a necesitat măsura luată de C. D. Însă ocupându-se mai temeinic de această chestiune, vedem în această măsură încercarea deslegării unei probleme sociale, care tinde spre realizarea unei liber-

tăji cetățenești mai largi, în cadrele căreia cetățeanul căutând dreptate, să nu fie legat de numeroase formalități și multe greutateți fără de rost și să poată uza cu ușurință de drepturile sale, personale acordate de lege. Această tendință de procedură este căutată de a fi adoptată mai în toate statele moderne, lăsând libertate cetățenilor în acțiunile lor procesuale. Această stare de lucruri ar avea influență și asupra cunoașterii mai amănunțite a legilor de către marele public, ceea ce nu s'ar face, dacă procesul totuși ar trebui să ajungă în mâna avocatului, existând reprezentarea obligatorie prin avocații, pentru instanțele judecătorești.

Examinând situația și împrejurările în cari s'a luat această măsură la noi în Ardeal, ne vom convinge că, timpul n'a fost deloc potrivit pentru această măsură și că a cauzat mai mult rău decât bine în viața reală.

Mai presus de toate s'au scos din vigoare „dispozițiile de legi și ordonanțe cu privire la reprezentarea și înfățișarea obligatorie a părților prin avocați în fața forurilor judiciare”, când o mare parte dintre magistrații unguri au refuzat depunerea jurământului față de statul român și justiția română avea să lupte cu cele mai critice timpuri de refacere și tranziție. Au intrat în justiție elemente noi și tinere. S'au adus judecători din vechiul regat, cari nu cunoșteau legile și împrejurările din Ardeal, iar dosarele se găseau mai toate încă în limba maghiară. Debaterile în limba română mergeau f. greu, fiind magistrații încă la începutul cunoașterii limbii juridice române. Iar părțile din proces se prezentau fără avocat la tribunal, unde trebuia să se predea de multe ori acțiuni lungi și grele. Părțile nu cunoșteau limba română, iar judecătorul nu cunoștea limba maghiară și neînțelegerea era completă. Lipsa ajutorului ambelor părți; fiindcă avocatul nu este numai ajutorul părții pe care o reprezintă, ci și a judecătorului, ușurându-i munca acestuia în nenumărate cazuri, nepus de mult.

Numărul avocaților clandestini se înmulțea zi de zi, fără de a se lua măsuri energice contra acestei degenerări sociale. Publicul era servit de aceste elemente clandestine mai întotdeauna în mod fals, redactându-i se actele necesare greșit și fiind expus să piardă de regulă fiecare proces intentat.

Cu timpul însă, publicul însuși a revenit și a constatat răul și neajunsul creat prin însuși ordonanța C. D. și renunțând la acest beneficiu a recurs la ajutorul avocatului.

Această stare de lucruri legiuitorul de azi, prin legea pentru organizarea și unificarea corpului de avocați, în art. 40. a îndălțat-o preluând ca peștii-unile de intențarea acțiunilor și toate cererile de orice natură, în materie litigioasă, înaintea Tribunalului și

Curților, să fie contrasemnate de avocat. Această măsură a făiat posibilitatea de a mai exista avocatura clandestină mai cu seamă în vechiul regat, unde aceste ființe parazite erau înmulțite ca ciupercile. Tot atât de energice sunt dispozițiile art. 44 și 45 din capitolul V. unde se prevăd sancțiuni severe contra samsarilor și intermediarilor de proces, precum și cele prevăzute de art. 53 și 54, măsuri și mai grave, luate în contra avocaților clandestini „Cei ce contravin acestei dispozițiuni, se vor pedepsi cu închisoare corecțională dela șase luni la un an” spune textul legii.

Dar odată cu introducerea reprezentării obligatorii a părților prin avocați, legiuitorul nu pierde din vedere interesele populației sărace, ce nu dispune de mijloacele materiale necesare pentru a recurge la sprijinul unui avocat și în Capitolul VIII. al legii avocaților înființează *asistența judiciară*. „Fiecare consiliu al corpului de avocați — spune art. 98 — va fi dator să organizeze un serviciu de asistență judiciară”. Și continuă art. 99, dispunând ca în orașele cu reză mai întinsă, precum și în județ, asistența judiciară să fie organizată pe circumscripțiile judecătorești de ocol. Art. 102 arată că au dreptul la asistența judiciară persoanele cari vor dovedi lipsa de mijloace printr'un certificat, menționându-se în el averea, ocupația, etatea și numărul membrilor familiei solicitantului.

Din acest punct de vedere privind legea nouă a avocaților, găsim că, aceste dispozițiuni nu că sunt antisociale, ci din contră sunt menite de a apăra publicul căutător de legi, de farul înșelător al avocaturii clandestine.

Reprezentarea obligatorie a părților prin avocați aduce multă înalznire și ușurință lucrărilor efectuate de magistrați și bunului mers al justiției, de care are nevoie atât de mare în zilele de față oricare stat modern. Vom reveni asupra interpretării textului de lege.

Dr. I. Bartha

Literalura

Camil Negrea. Dreptul succesoral austriac (Az o. p. I. örökösödés jogszabályai). Cluj 1922.

Comentariile sau monografiile care dau o analiză pătrunzătoare și originală a chestiunilor juridice, sunt cu mult mai prețioase decât manualele mari bine cunoscute care ne comunică teorii și date pe care le-am celit de o sută de ori. Nimic nu este mai ușor decât să scrii un manual bun, dacă ai ales un sistem oarecare din cele existente, îl aplici consecvent și aduni cu mare sărguință tot ce s'a spus în literatură și practica judecătorească asupra acelei materii. De sigur că și aceste lucrări sunt necesare. Fără oameni cu ziu, nici o casă nu s'ar putea construi și munca celui mai genial arhitect ar fi zadarnică. Inșă, de domeniul științei, în sensul strict al cuvântului, se

țin numai acele lucrări care, prin analiza și critica normelor și aplicării lor îndreptează sau perfecționează cunoștințele noastre juridice.

Lucrările d-lui Camil Negrea intră în această a doua categorie. Cu mare bucurie am constatat că manualul d-sale (despre care n'am dat seamă în „Ardealul Juridic”, pentru că a apărut cu rezerva să fie considerat ca manuscris) cuprinde nu numai o analiză profundă și o critică sănătoasă, ci și o concepție originală și justă.

Aceste calități le are și opera de față.

Structura lucrării este practică: mai întâiu dă textul articolului (paragrafului) apoi dezvoltarea practică a dispozițiilor cuprinse în text, după aceasta notele pentru lămurirea și analizarea textului și la sfârșit jurisprudența privitoare la articolul tratat. În acest mod, în ordine legală, sunt explicate și analizate articolele 531—824 ale Codului Civil austriac. În fine, autorul ne dă schița normelor succesoriale ale dreptului cutumiar maghiar.

Ca toți juriștii de pur sang, și d-l Negrea simte o oroare față de proliabilitatea care, din nefericire, este dominantă în literatura noastră juridică. Nimic nu este mai săpărător și... mai comic, decât să vezi că autori scot opere voluminoase, câte odată în câte 3—4 volume, intitulată ca „elementele” dreptului (civil, comercial, penal etc.), vorbind de cmaire scibilli et, de quibusdam aliis. Chiar în zilele acestea am citit un manual al unui profesor universitar care în 30 pagini a „dovedit” cu o argumentare largă că... un stat are nevoie de teritoriu. M'am gândit la Treitschke care în prelegerile sale a rezolvat această chestiune cu următoarea propoziție: „der Teufel kann sich einen Staat in Wolkenkuckuckshelm vorstellen”. Mulți dintre juriștii noștri sunt de părerea că în știința dreptului avem nevoie de un stil frumos, de fraze bine formate, de o expunere largă a ideilor și de alte lucruri foarte bine apreciate în beletristică dar superflue ba foarte des vătămătoare în știință. De sigur că lansarea unei idei sau a unei teorii noi promise mai mare succes, dacă este sprijinită de o frazeologie bogată. Inșă, asemenea cazuri sunt foarte rare. În știința dreptului trebuie să lucrăm tot așa cu formule simple și exacte ca și în matematică, anatomie sau altă știință naturală.

D-l Negrea își dă seamă de toate acestea. Expunerile sale sunt exacte, scurte, bine redactate. Nu spune mai mult sau mai puțin decât trebuie, evită cu cea mai mare îngrijire tot ce nu s'ar ține strict de materia tratată și în genere lucrează cu acea exactitate și obiectivitate fără de care nu poate fi vorba de analiză științifică. Intreaga carte cuprinde numai analiză: examinează toate ramificațiile diferi-

telor chestiuni și dezvoltă toate tezele ce pot fi extrase din text. Cùm Codul civil austriac a fost neglijat în bogata literatură juridică maghiară, trebuie să constatăm că opera d-lui Negrea este prima lucrare temeinică asupra dreptului austriac aplicat în părțile foste ungurești.

Cu toate acestea, nu putem aproba faptul că autorul a reanunțat la critica dispozițiilor codului. Recunoaștem că opera, având numai scopul să dea analiza normelor codului, nu s'a putut ocupa cu cercetarea lor de lege ferenda. Inșă, critica lipsește și acolo unde ar fi necesară pentru explicarea și buna aplicare a legii. Așa d. e. la § 532 autorul constată pur și simplu că C. C. A. consideră dreptul la succesiune ca drept real, fără să spună că această structură e pur teoretică și prin urmare neobligatorie. Deasemenea la § 629 prin care fideicomisul este calificat ca proprietate diviză, lipsește critica acestei declarații teoretice care a făcut ca un tribunal din Ardeal să-și bazeze sentința cu toată serioșitatea pe această distincțiune doctrinară a codului. Se vede din acest exemplu că critica legii este necesară și din punctul de vedere a aplicării legii de praesenti.

Nu putem să ne ocupăm cu detaliile expunerilor care foarte des sunt originale și totdeauna pătrunzătoare. Deci, numai câteva observații sporadice. Am fi dorit ca la colajune să fi dezvoltat autorul, într-un cât a adoptat codul sistemul colajunei reale, lucru care are mare importanță tocmai în zilele noastre când din evaluarea lăsamântului și obiectelor conferite se ivesc mari greutăți. Chestiunea, dacă părțile aceluias lăsamânt pot fi evaluate în mod diferit, unele după timpul delajunei, altele după timpul luării în primire ar fi meritat tratare detaliată. Dacă d. e. defunctul avea două imobile de aceeaș valoare, din care unul l'a dat acum 20 ani fiului, iar celalt a rămas în succesiune pentru fat: fiul poate să ceară întregirea porțiunei legitime pe baza că imobilul primit prețuia numai 10.000 Lei în timpul luării în primire (§ 794), iar imobilul lăsat fetei prețuiește actualmente (în timpul delajunei), în urma scăderii valutei, 500.000 Lei? De sigur că nu, pentru că mijlocul întrebuintat pentru s'abilirea valorilor (Wertmesser) s'a schimbat. Aceeaș chestiune ne-ar fi interesat și la legate.

Lipsește ici-colo și cercetarea naturii juridice a institutiunilor de drept, lucru care numai atunci are importanță când din natura juridică rezultă consecințe practice. Așa d. e. la adijunele eredității rămânem în îndolală, dacă renunțarea în dreptul austriac și repudierea în dreptul maghiar au sau nu aceeaș natură? Consecințe practice: d. e. aplicarea §-lui 41 din Codul penal sau § 28 din legea falimentelor.

După părerea noastră este vorba numai de structură juridică, fără orice importanță practică.

Foarte bine arată autorul că în dreptul maghiar moștenitorul răspunde cum viribus și pro viribus. Totuș ar fi trebuit să arate modul în care primul principiu este mărginit prin cel al doilea.

În sfârșit trebuie să ne ocupăm și cu chestiunea delicată: pentru ce un profesor al unei universități române a scos o carte în limba maghiară. Autorul ne spune că a scris opera în 1914 și neavând timp până acum s'o traducă din ungurește, a scos manuscrisul original, urmând ca lucrarea să apară în curând și în limba română. De sigur că opera are așa o publicitate mai mare și o critică mai detaliată, decât ar avea dacă ar fi apărut în limba română. Juriștii din Cehoslovația și Jugoslavia se vor putea folosi de ea ca și juriștii din România și Ungaria. Înțelegem deci motivele autorului și credem că meritele sale sunt cu atât mai mari cu cât aprecierea operei unui savant al nostru în străinătate este totdeauna o glorie a științei naționale. Și cum opera merită mare atenție, este sigur că va fi apreciată și afară de fruntările României. Sperăm însă că nu va trebui să mai așteptăm mult până ce va apare ediția română.

A apărut la București „Jurisprudența Generală” publicare săptămânală de jurisprudență rezumată română și străină, sub direcția dlui Gr. C. Conduratu, distinsul consilier de la Curtea de Apel din București. Urăm noului confrate viață lungă.

JURISPUNDEŢA STABILITĂ

De

INALTA CURTE DE CASAŢIE ŞI JUSTIŢIE

SECŢIUNEA III.

Bucovina.

Impozit. Daune interese. Eroare materială a funcționarilor primăriei în conscrierea impozitelor. În ce caz poate da loc la daune interese. Legea XXVI din 1896 și legea XXVIII din 1889. Recurs inadmisibil. (Deciziunea No. 633/922).

Impozit. Comisiunea de reclamare. Modul ei de procedare la impunere. Omiterea de a se soma contribuabilul să comunice Comisiunii bilanșul de câștiguri și pierderi. Necercetarea registrelor. Vârșu esențial. Casare. (Deciziunea No. 650/922).

Impozit. Impozit stabilit de comisiunea de apel pe bază de prezumpțiuni pe motiv că registrele n'au fost încheiate la data impunerii. Constatare incompletă. Casare. (Deciziunea No. 658/922).

Taxare de contract. Imobil vândut pe un preț stipulat în coroană. Modul calculării lui în lei. Prezentarea

contractului spre taxare posterior luării imobilului în folosință. Contravențiune. Legea XI. din 1918 și legea XI. din 1909. (Deciziunea No. 1074/922).

Secțiunea I. Ardeal

Cerere de rectificare (justificare). Reviziune respinsă ca tardivă. Termenul în care se poate introduce cererea de justificare a termenului omis. Mod de calcul. § 452 pr. civilă (Deciziunea No. 80/922)

SECŢIA III.

Ardeal

Indemnizare de locuință. Neplata acesteia la funcționarii judecătorilor de ocol rural din Ardeal. Ord. circ. No. 16975-921. Min. Just. Legea salariilor din Ardeal care recunoaște acest drept este neabrogată și deci cu drept cuvânt li se recunoaște prin declararea de ilegală a dispoziției ministerale (Deciziunea No. 387-922.)

Bucovina

Vânzare imobiliară. Vânzătorii minori. Formele în care trebuie făcută vânzarea spre a fi valabilă. Aprobarea instanței tutelare. Necesitatea îndeplinirii acestei forme potrivit §. 865, 232 și 233 c. civ. austriac. Inadmisibilitatea recursului §. 9. din patenta 9/8. 1854. (Deciziunea No. 134/922).

Cărți fundare (registre fonclare). Chestiuni omise necesității inutilitatea repetării dovezilor în apel §. 563 și 488 pr. civ. Motiv de recurs nedesvoltat. Utilizarea unei locuințe de creditor. Interpretarea convențiunii. Convențiune accesorie la contractul de împrumut. Scop ilicit derivând din cămătă. Nulitatea convențiunii accesorii. Lipsa unei titlu legal pentru deținerea locuinței §. 879, 914, 915 și 1571 c. civ. austriac. (Deciziunea No. 326/922).

Secțiunea III. Ardeal

Contract de canalizare. Statut de canalizare al orașului Mediasch. Taxe de canalizare. Juncțiunea conductului cu o casă. În ce condițiuni, poate da loc la perceperea taxei. Taxare prematură în contra Statului. §. 20 din Statut. (Deciziunea No. 277/922).

Decizia No. 635.

Ardeal

Dosar No. 565-921

S'a luat în cercetare recursul făcut de Adolf Gerson în contra hotărârii Comisiunii județului Timiș No. 289-920 kb.

În lipsa părților care nu s'au citat conform legii. S'a ascultat raportul făcut în cauză de dl. Cons. dr. G. Nedici.

Văzând în termenul este așigat conform legii. Deliberând asupra recursului făcut de Adolf Gerson. Având în vedere că pe recurentul a făcut recurs în baza art. 82 din legea XXVI/1896, având în vedere că acest articol admite recurs numai pentru daunele interese provenite în punctul 1 g. al articolului 16 din legea XXVIII. 1889., având în vedere că punctul 1 g. al art. 16 din legea XXVIII. 1889 se referă numai la acele daune interese, care rezultă din erorile funcționarilor primăriei, când este vorba de conscrierea, încasarea, înregistrarea etc. impozitelor sau a taxelor.

Având în vedere că atât hotărârea atacată cu recurs cât și recursul se referă la daune interese de altă natură.

Pentru aceste motive curtea în numele legii, respinge recursul ca inadmisibil.

Dată în Camera de consiliu, azi 27 Martie 1922.

Decizia No. 650. Ardeal Dosar No. 884—129

S'a luat în cercetare recursul firmei Kralik Ladislau și soții în contra hotărârii No. 693—920 a comisiunii de reclamare din Timișoara.

În lipsa părților care conform legii nu s'au citat, s'a ascultat raportul făcut de dl. cons. dr. El. Balás.

Văzând că termenul este afișat conf. legii.

Deliberând asupra motivului recursului: că recurenta firmă având registrele ținute în regulă, prin urmare impunerea sa nu a putut fi făcută fără examinarea registrelor sale.

Văzând că, conform art. 25 din legea XLIV. 1885, atunci când se procedează la impunerea pentru impozitul de a treia clasă, comisiunea de impunere este obligată față de aceia care în registrele, ca să someze pe contribuabil să comunice comisiunii bilanțul despre câștiguri și pierderi al celor 3 ani din urmă.

Văzând că această obligațiune legală nu a îndeplinit-o nici comisiunea de impunere, nici cea de reclamare, și că în asemenea condițiuni impunerea în speță conține un viciu esențial, iar firma recurentă persistă în cererea sa de a i-se examina registrele în scopul stabilirii câștigului său adevărat.

Pentru aceste motive Curtea în numele legii. Admite recursul, casează atât hotărârea de sub No. 693—920 a comisiei de reclamare din Timișoara, cât și hotărârea de sub No. 175/255—1920 a comisiei de impunere Timișoara, dată în contra firmei Kralik László și soții și îndrumă aceeași comisiune de impunere ca, cu respectarea considerențelor de mai sus să desbată și să hotărască din nou.

Dată în camera de consiliu azi 29 Martie 1922.

Decizia No. 658. Ardeal Dosar No. 3639—921.

S'a luat în cercetare recursul făcut de Géza Baumgartner în contra hotărârii comisiunii de apel din Târgul-Mureș No. 84—1920.

În lipsa părților care nu s'au citat conform legii, s'a ascultat raportul făcut în cauză de dl. cons. dr. G. Nedici.

Văzând că termenul este afișat conform legii.

Deliberând asupra recursului făcut de Géza Baumgartner:

Având în vedere că din raportul administrației financiare din Tg.-Mureș No. 20105—1921 rezultă că impozitul a fost stabilit din partea comisiunii de apel pe bază de prezunțiuni din motivul că în acel timp registrele recurentului încă nu au fost încheiate. Având în vedere că din copia registrelor înaintate prin administrația financiară rezultă că recurentul a avut un beneficiu de 57.500 lei. Având însă în vedere că din actele de dosar nu rezultă că registrele recurentului sunt ținute sau nu în conformitate cu codul comercial și nici nu sunt verificate.

Pentru aceste motive Curtea în numele legii.

Casează hotărârea comisiunii de apel și o îndrumă să județe în cauză din nou.

Dată în camera de consiliu.

Decizia Nr. 1074. Ardeal Dosar Nr. 4580—921.

S'a luat în cercetare recursul făcut de Iacob Scharfstein în contra hotărârii Nr. 19.214—III—1921 a Direcțiunii financiare Arad.

În lipsa părților care conform legii nu s'au citat.

S'a ascultat raportul făcut în cauză Dl. Cons. Dr. C. Crăciunescu.

Deliberând. Asupra motivelor de recurs:

1. Că prețul contractual al imobilului vândut a fost 930.000 coroane ungare — care pe lângă prețul leului de 7 cor. 30 fil. ungari — echivalează cu suma de 130.000 lei fixată și în contract, și că deci taxarea trelui făcută după suma de 130.000 lei, iar nu după suma de 465.000 lei care rezultă de acolo că leul s'a calculat la coroana ungară în propozițiile de 1 leu: 2 coroane;

2. că recurenții nefiind în întârziere cu prezentarea contractului amendarea este inadmisibilă.

Curtea. În baza contractului taxat și a depunerii lui Iacob Scharfstein și a martorilor audiați în procedura de complectare precum și a documentelor anexate de recurentul audiat stabilește că prețul imobilului s'a plătit de recurenți parte în Budapesta în coroane ungare, parte a fost trimis la Budapesta de către o firmă wieneză tot în coroane ungare, parte sta plătit în Arad în lei, și adică conform depunerii lui I. Scharfstein și a scrisorii băncii comerciale din Budapesta de la 4. Aprilie 1922; recurenții, în 4. Februarie 1921, deci înaintea datei contractului înscris, au plătit generelui vânzătorului în Budapesta odată 884.715 coroane ungare, care echivalau cu suma de lei 125.000, — că apoi peste această sumă firma wieneză Allgemeine Transport Gesellschaft conform recursului și depunerii lui I. Scharfstein a plătit din preț 430.000 coroane ungare, care calculați în proporția ce rezultă din scrisoarea băncii comerciale din Budapesta, adică circa 1 leu = 7'08 cor ungare, face 60.734 lei — în fine conform depunerii lui I. Scharfstein în Arad s'a plătit suma în lei 6469 calculând cu această ocazie proporția de 1 la 7, iar nu 1 la 7'30 cum s'a scris în contract, echivalentul acestor lei ar fi fost 45.285 coroane. Recurenții au plătit deci în coroane calculat sumele de 884.715 cor. plus 430.000 cor. plus 45.285 cor. în total în coroane deci 1.360.000 cor. ungare, iar nu 930.000 cor. după cum s'a scris în contract — iar echivalentul acestor coroane ungare conform celor sus dezvoltate este de 125.000 plus 60.734 plus 6469 lei adică în total prețul imobilului a fost de 192.203 lei, iar nu 130.000 lei cum fctiv s'a scris în contract. Astfel dar primul motiv în parte este fondat și taxarea este a se face după acest preț contractual și suma taxei este a se reduce.

În ce privește motivul al doilea, curtea, din textul contractului, din depunerea lui I. Scharfstein și din scrisoarea băncii comerciale din Budapesta stabilește că recurenții încă cu 1 lună înaintea datei contractului înscris au plătit vânzătorului peste un milion coroane ungare în prețul imobilului și că prin urmare contractul de vânzare deja la 1. Februarie, ziua încheierii recurenților în folosința imobilului — era încheiat, că însă acest contract numai în 8. Martie a fost prezentat spre taxare, că deci

stabilirea amendei de ... este legală și că acest motiv al recursului este nefondat.

În baza celor sus invocate Curtea stabilește totodată că există iudicii că recurenții s'au făcut vinovați de contravențiune la legile fiscale și că prin urmare în baza §. 85. al legii XI. din anul 1918 și respective a legii XI. din anul 1909, administrațiunea financiară urmează a dispune cele în drept.

Pentru aceste motive. Curtea, în numele legii. Admite în parte recursul.

Reformează hotărârile instanțelor prime, stabilește suma taxei la 9610 lei 15 bani, iar cea a amendei la 2502 lei 53 bani și ordonă stergerea plusului de taxă și amendă.

Data în camera de consiliu azi 19. Iunie 1922.

Decizia Nr. 80—922 Ardeal

Dosar Nr. 1107—20

S'a luat în cercetare cererea de rectificare înaintată de intimatele Cornelia Golteas și consoții în procesul intentat de reclamanții Irimie Rahotu și consoții pentru proprietate.

Din partea intimatelor s'a prezentat Dl. avocat Dr. C. Kănea, ea procurator în baza procurii aflată la dosar; iar din partea reclamanților Dl. avocat Dr. L. Oanea, cu substituit al Dlui avocat Dr. Martin Kolosy, în baza procurii aflată la dosar.

S'a ascultat referatul oral al Dlui consilier Dr. I. Nemet și Dnii avocați Manca, care a cerut admiterea cererii de rectificare și Oanea, care a cerut respingerea cererii de rectificare.

Curtea deliberând, constată, că cererea de reviziune a intimatelor a fost repinsă de această înaltă Curte ca tardivă.

Considerând, că conform § 452 din proc. civ. termenul pentru înaintarea rectificării este 15 zile și cumcă acest termen legal conform § menționat se socotește dela ultima zi a termenului omis, ori de la data când omiterea a ajuns la cunoștința părții, însă tot în sensul acestui paragraf după ce a trecut 6 luni de la ultima zi omisă, indiferent dela data ajungerii la cunoștință a omisiunii, rectificarea nu se mai poate cere.

Considerând, că ziua ultimă a termenului legal pentru prezentarea cererii de reviziune în aceasta cauză a fost 22 Septembrie 1920, iar cererea de rectificare s'a prezentat în 18 Mai 1921 adică numai după ce a trecut 6 luni, cererea prezentă în sensul § 455 din proc. civ. este inadmisibilă.

Pentru aceste motive, înalta Curte, în numele legii, respinge cererea de rectificare înaintată de intimatele. Cornelia Golteas și consoții în procesul intentat de reclamanții Irimie Rahotu și consoții pentru proprietate și obligă pe intimantele Cornelia Golteas și consoții ca în termen de 15 zile să solvească în spese de rectificare 300 (trei sute) lei reclamanților sub larcina de execuție.

Data și citită în ședință publică azi 1 Febr. 1922.

SECȚIUNEA III/a

Decizia Nr. 387.

Ardeal

Dosar Nr. 2688—922

Complectându-se Curtea conform art. 20 din legea sa organică, s'a luat în cercetare recursul făcut de funcționarii jud. de ocol Brad contra dispozițiunii Ministerului de Justiție luată prin ordinul circular No. 1695—921, către Directoratul Justiției din Cluj și comunicată de către acesta prin ordinul circular cu No. 2254—622 de a nu se plăti indemnizațiunea de locuință.

Sau prezentat recurenții dl. adv. dr. Aniel Leucă, asistat de dr. L. Oanea, Ministerul Justiției prin dl. av. El. Em. Lăzărescu și Ministerul de Finanțe prin dl. av. Elef. Rădulescu.

S'a ascultat raportul făcut în cauză.

Dl. Procuror General a pus concluziuni pentru admiterea recursului. Curtea.

Deliberând; Având în vedere că prin recursul de față, această înaltă Curte este sesizată — potrivit art. 3 § lit. f) din tegea sa organică — a se pronunța asupra chestiunii: dacă funcționarii judecătoriașilor de ocoale din comunele rurale, aflate în teritoriul țării eliberat de sub dominațiunea ungară, au drept la indemnizațiunea de locuință.

Considerând că spre deosebire de regimul legislațiunii în vigoare din vechiul regat, unde dreptul de indemnizațiune de locuință al funcționarilor publici, în genere, nu este reglementat prin legi organice, ci pe cale bugetară, în ținuturile scoase de sub dominațiunea maghiară, acest drept este recunoscut, în principiu, printr'o lege organică, cu caracter de permanentă, legea asupra salariilor din 1893, care prin cap. IV. § 2, acordă acest drept tuturor funcționarilor publici, oșebit de salariul lor și fără privire la localitate unde își exercită funcțiunea,

Considerând că această lege ne-fiind abrogată prin vre-o altă lege organică, nu se poate spune că dreptul la indemnizațiunea de locuință, pe care ea îl prevede, a fost desființat prin dispozițiuni bugetare contrarii, de oarece este de principiu că autoritățile publice prin bugetele lor anuale, aprobate numai de Camera Deputaților, nu pot fixa și repartiza cifra cheltuielilor lor de administrațiune decât în limitele și cu respectarea drepturilor consfințite, prin legile ordinare, permanente, votate de ambele Corpuri legiuitoare.

Că astfel fiind și întrucât, în speță, dreptul recurenților la indemnizațiunea de locuință este stabilit și recunoscut printr'o lege organică, el nu poate fi refuzat de Administrațiunea publică pe temeiul bugetului întocmit de dânsa și supus aprobării Camerii, cu nesocotirea acelei legi.

Că această soluțiune se impune cu atât mai mult cu cât însuși Ministerul Justiției a satisfăcut, după cum s'a constatat din actele dosarului, acest drept al recurenților până la data de 1 Aprilie 1921 și nu este nici un motiv legal, ca Ministerul să considere desființat, dela această dată, un drept consfințit printr'o lege organică, care n'a încetat un singur moment de a fi în vigoare.

Pentru aceste motive Curtea în numele legii: Admite recursul făcut și declară ilegală dispozițiunea Ministerului de Justiție luată prin ordinul circular No. 16975—921, către Directoratul General de Justiție din Cluj, de a nu se plăti recurenților indemnizațiunea de locuință.

Invită Ministerul să revoace această dispozițiune și să satisfacă drepturile recurenților.

Data și citită în ședință publică astăzi 21 Martie 1923.

Decizia No. 134—1922 Bucovina Dosar No. 622—1921

În cauza voluntară a minorilor Toni, Herman și Jefe Helen din Cernăuți.

S'a luat în cercetare recursul în reviziune extraordinar al lui Ioan și Melandra Tuchlinovicz din Cernăuți în contra hotărârii Curții de Apel Cernăuți din 1/3 1921 R. 211—20—2 confirmătoare hotărârii tribunalului Cernăuți din 28/5 1920 P. XX a 40/19—18 prin care instanța tutelară a refuzat aprobarea contractului de vindere din 24 1919 privitor la acele părți ale imobilului înscris în fasc. 3285 a registrului urban Cernăuți care se află în în proprietatea minorilor Toni, Hermann și Jefe Helen.

După referatul oral făcut de dl. consilier Dr. E. Mandicevski, Curtea deliberând, asupra unicului motiv de recurs în reviziune invocat conform § 16 din patenta 9/8 1854 No. 208 l. f. i. și dezvoltat în sensul evidenței violări de lege, când Curtea de Apel împărtășind părerea juridică a instanței întâi a refuzat aprobarea contractului de vindere din 24 1919 neținând seamă de împrejurarea, că acel contract a fost deja aprobat de către instanța succesorală prin hotărârea acelei instanțe din 18/3 1919, adică înainte de ce s'a fost dat ordonanța de transmitere a erezilor în posesiunea legală a moștenirii: așa fiind au fost violate drepturi câștigate ale cumpărătorului prin violarea dispozițiilor legale asupra condițiilor pentru înstrăinarea bunurilor imobile ale persoanelor minore.

Considerând că hotărârea instanței întâi din 18/3 1919 A. XX. 1916—6, ce reiese clar din conținutul ei a fost dată ca o hotărâre prealabilă cu scop afirmativ pentru reprezentantul legal al minorilor, deci nici n'a fost înmănată recurenților ca doriți de cumpărare.

Considerând că intervenind apoi la 21/3 1919 ordonanța de transmitere a erezilor în posesiunea legală a moștenirii a trecut supravegherea copiilor minori și asupra averii lor la instanța tutelară, de unde urmează că, pentru ajungerea consimțământului legal a minorilor conform cu dispozițiunea §§ 865, 232 și 233 din codul civil era necesar împlinirea condițiilor stabilite în acel paragraf, adică nu numai consimțământul dat de reprezentantul legal, ci mai ales și aprobarea acelui consimțământ de către instanța tutelară, care trebuia să se săvârșească în formele prevăzute în § 109 din normele de jurisdicțiune,

Considerând, că refuzându-se aceea aprobare, indiferent de motivele din care reprezentantul legal al minorilor și-a retras consimțământul dat în numele copiilor minori nu s'a putut atinge de niciun drept al recurenților, care lipsind forma legală pentru consimțământul vânzătorilor minori, un drept la perfecționarea contractului n'au câștigat.

Considerând, că așa fiind recurenții, ca doriți de cumpărare nu cad în cercul acelor interesași, care în speță au un interes legitim la obiectul procedurii voluntare de față, adică la ajungerea consimțământului legal al vânzătorilor minori la vânzarea proiectată a imobilului și deci nu li se poate acorda dreptul la recurs conform § 9 din patenta 9/8 1854 No. 208 l. f. i., de unde urmează inadmisibilitatea recursului în reviziune extraordinar introdusă de ei.

Pentru aceste motive

Recursul în reviziune extraordinar se respinge.

Dată și citită în Camera de consiliu azi la 14 Febr. 1922.

Dosar No. 226—922. Bucovina Dosar No. 254—921

În procesul lui Michel Kupferschmied din Rădăuși reclamant, reprezentat prin avocatul dr. Rosenfeld din Rădăuși în contra intimății Pessie Schapira din Rădăuși reprezentată prin avocatul dr. Lapojouner din Rădăuși pentru predarea locuinței și radierea ipotecei din reg. fonciar.

S'a luat în cercetare reviziunea intimății în contra deciziei Tribunalului Suceava ca instanță de apel din 13 Aprilie 1921 Bc. III. 61—21—11 prin care schimbându-se în parte sentința judecătorească Rădăuși din 31—10—920 C. III. 305—20—7 s'a hotărât cu privire la cererea pentru predarea locuinței, conform acelei cereri.

În lipsa părților; s'a dat ascultare raportului oral al D-lui Consilier Dr. E. Mandicevski.

Curtea deliberând, asupra motivelor de reviziune invocate conform §. 503 cifra 23 și 4 din proc. civilă și anume;

a) asupra motivului întâi dezvoltat în acel sens, că instanța de apel omițând repetarea dovezilor administrate în instanța întâi n'a supus dezbaterii chestiunea, dacă în prezent intimata deține locuința în baza contractului de locațiune sau numai în mod precar.

Considerând, că instanța de apel neaflând în rezultatele dezbaterilor nici un motiv pentru repetarea dovezilor, conform § 488 din proc. civ. nici n'a putut să admită repetarea, iară necercetarea chestiunii dacă intimata deține locuința în mod precar, nu poate să constituie un motiv de plângere pentru acea parte care referindu-se la un contract de locațiune susține deținerea din titlul locațiunii;

Considerând, că deci defecte esențiale de procedură în dezbaterile apelative nu s'au strecurat;

b) asupra motivului al doilea, contrazicere a constatarilor în fapt ca actele din dosar într'un punct esențial care motiv conform legii nici n'a fost dezvoltat, deci nu se poate lua în seamă;

c) asupra motivului al treilea, dezvoltat în sensul, că instanța de apel greșit a interpretat contractul încheiat între părți, când a ajuns la deducțiunea că prin plata sumei împrumutate de 1000 cor. contractul cu privire la locațiune s'a stins, căci după condițiunile convențiunii, contractul nu avea să se stingă decât nu mai după o denunțare trimestrială, iar chiria chiar după restituțiunea împrumutului de 1000 cor. avea să se fixeze cu 4 cor. mai jos decât valoarea locativă a obiectului în timpul restituțiunii împrumutului; de unde urmează că reclamantul nu avea drept la o acțiune ordinară, ci trebuia să ceară rezilierea contractului de locațiune prin denunțare.

Având în vedere dispozițiunea § 914 și 915 din codul civil;

Considerând, că dispozițiunile convențiunii încheiate între părți în 9 Iunie 1919 în redacțiunea aceluia scris original anexat actelor din dosar și conform cu susținerile ambelor părți nu lasă după sine nici o îndoielă asupra intențiunii ambelor părți în momentul încheierii convențiunii, ca intimata creditoare să întreprindă locuința „blos für den Zins des Geldes von 1000 Kronen" adică „simplu numai

pentru camătă sumei de 1000 coroane" ce le-a împrumutat intimata reclamantului, având intimata după restituțiunea împrumutului să încuviințeze, radierea ipotecei din registrul fonciar iar „dela acel timp începând, până la terminarea locaștinei a plăii chirie, asupra căreia părților vor conveni respectiv cu 4 coroane lunar mai puțin de cât efectivă valoare locativă a obiectului în momentul restituțiunei împrumutului.

Considerând, că așa fiind, convențiunea din 9 Iunie se manifestă ca o convențiune accesorie la contractul de împrumut asupra sumei de 1000 coroane, pentru care împrumut cum s'a stabilit imobilul din care face parte locuința, deținută de intimată, a fost dat ca ipotecă.

Considerând, că convențiunea prin care reclamantul a dat intimatei uzul locuinței „simplu numai pentru camătă" din împrumut primit în sumă de 1000 coroane, e evident încheiată cu un scop ilicit, ceea ce se cunoaște încă mai clar din dispozițiunea aceleiași convențiuni, că intimata, chiar după restituțiunea împrumutului va avea dreptul la delinerea obiectului pentru un preț de locațiune „cu 4 coroane lunar mai jos de cât efectivă valoare locativă a obiectului".

Considerând, că așa fiind această convențiune accesorie, care evident e proivnică atât lirei contractului de gaj și ipotecă, cum și celui de împrumut cât și dispozițiunei § 879 cifra 4 din codul civil.

Considerând că legea, în dispozițiunea 1371 din cod. Civ. astfel de contracte accesorii, le oprește în mod absolut declarându-le de nul efect.

Considerând, că deci intimata din această convenție nulă nu poate pentru sine deduce nici un drept, care s'ar putea valoriza în justiție deci nici dreptul de locațiune pentru ea.

De unde urmează, că nu numai că un era cazul de aplicare a ordonanței pentru ocrotirea chiriașilor, dar mai ales ne având intimata nici un titlu legal pentru delinerea locuinței forma acțiunei, care au ales-o reclamantul e privit ca remediul cel mai potrivit pentru valorificarea dreptului reclamantului, proprietar la evacuarea intimatei din locuința delinută de ea fără titlul legal.

Considerând deci că plângerea reviziunei despre o greșită aplicare a legii și despre o greșită interpretare a contractului nu are loc, deci nici reviziunea nemotivată nu se poate admite, iar în ce privește cheltuelile de judecată este a se hotărî conform § 41 și 50 din proc. civ.

Pentru aceste motive.

În numele legii.

Reviziunea nu se admite, intimata se condamnă a plăti reclamantului până în 14 zile sub rigoarea execuțiunei § 6 (optzecișisase) lei cheltueli de judecată în instanța III a.

Data și citită în camera de consiliu a zi la 8 Martie 1922.

Decizia 277

Ardeal

Dosar Nr. 460-921

S'a luat în cercetare recursul făcut de Oberth Frigyes și Dr. Oberth Károly din Medgyes (Mediasch) în contra hotărârii Nr. 633-1918 kb. a comisiei administrative a județului Târnava-Mare.

În lipsa părților care conform legii nu s'au citat.

S'a ascultat raportul făcut în cauză de Dl. Cons. Dr. El. Balás.

Văzând că termenul este afișat conform legii. Deliberând asupra conținutului recursului, că casa recurenților fiind situată în colțul pieței mari și pieței mici în orașul Mediasch cu fațada și cu numărul spre piața mare, iar conductul canalizării de pe străzi fiind construit gata numai din partea casei despre piața mică, joncțiunea conductului casei s'a făcut de către autoritatea orașenească, fără nici o ascultare a recurenților, din partea despre piața mică a casei, care joncțiune însă nu corespunde situațiunii locale a terenului și este neavantajoasă, ba chiar primejdioasă casei, din care motive se cere ca impunerea taxei de canalizare fixată în sumă de 325 coroane să fie scoasă din vigoare și să fie decis că recurenții vor fi datori a plăti taxa de canalizare numai atunci, când conductul de canalizare de pe străzi va fi construit gata și din partea despre piața mare a casei lor.

Fază de acestea:

Având în vedere al 1 și 2 al punctului 2 din „Suplimentul la Statutul de canalizare al orașului Mediasch" de sub Nr. 52-9367 1913, aprobat de către Ministerul ungar de Interne sub Nr. 166-215 1914-III, conform căroră punctul, unde joncțiunea canalului casei cu cel de pe străzi trebuie făcută, trebuie să fie stabilit de către administrația canalizării „în comun acord cu proprietarul imobilului".

Având în vedere că, în consecință, dispoziția § 20 din „Statutul de canalizare al orașului Mediasch", făcut și aprobat sub acelaș număr, conform căruia taxa de canalizare se va plăti și socoti din moment, când conductul în legătură cu casa s'a construit gata, trebuie înțeleasă într'acel sens, că taxa de canalizare poate fi cerută numai în cazul, când această joncțiune s'a făcut în mod regulat adică conform punctului 2 (alin. 1 și 2) din susmenționatul Supliment „de comun acord cu proprietarul casei".

Văzând însă că, dosarul nici nu cuprinde nimic despre aceea că această înțelegere comună ar fi avut loc, nici primăria orașenească n'a contractat cu nici un cuvânt susținerea recurenților că dăncii nici n'au fost ascultați în chestiunea punctului unde joncțiunea să fie făcută;

Văzând că, astfel fiind, taxarea s'a făcut contrar statutului și în mod prematur.

Văzând în fine, că casa recurenților fiind situată în colțul a două piețe, este cu totul justă cererea lor, ca despre stabilirea de comun acord a punctului joncțiunei să poată fi vorba numai atunci, când conductul de pe străzi va fi construit gata din partea casei despre amândouă piețele;

Pentru aceste motive.

Curtea.

În numele legii.

Admite reusul, reformează hotărârea de sub Nr. 633-918 a Comisiunii administrative a județului Târnava-Mare și hotărârea de sub Nr. 3258-918 a orașului Mediasch date în contra recurenților Oberth Frigyes și Dr. Oberth Károly, declară taxarea făcută ca prematură și dispensează de-o-camdată pe recurenți de plata sumei de 325 coroane.

Data în camera de Consiliu azi 24 Februarie 1922.

LEGEA

pentru

Unificarea contribuțiilor directe și pentru înființarea impozitului pe venitul global

(Publicată în Monitorul Oficial No. 253 de la 23 Februarie 1923)

(Urmare)

Comisiunea este obligată a judeca după memoriile și actele prezentate, chiar în lipsa părții, în cazul când fiscul nu cere un termen spre a lua cunoștință de ele.

Art. 82. — Comisiunile anuale de impunere, cele de apel, cum și cele instituite la punerea în aplicare a legii vor fi convocate și vor lucra în zilele ce se vor stabili prin instrucțiunile ministerului de finanțe, cari se vor publica în modul arătat la art. 160.

Numărul comisiunilor și circumscripțiile în cari vor lucra vor fi determinate și publicate pe aceeași cale.

În fiecare județ va funcționa cel puțin o comisiune de apel în orașul de reședință, iar dacă vor fi mai multe comisiuni, pot funcționa și în alte comune.

Art. 83. — Comisiunile pot fi ajutate de experți-contabili sau de altă specialitate în modul care se va stabili prin instrucțiunile.

Membrii comisiunii de impunere sau de apel, cari nu sunt funcționari publici ca și experții vor depune înainte de a funcționa jurământ în fața comisiunii.

Ședințele pentru impunerea la venitul global nu sunt publice.

Art. 84. — Se institue pe lângă ministerul de finanțe o comisiune centrală fiscală, în vederea stabilirii de norme generale privitoare la constatări, evaluări și aprecieri în determinarea veniturilor impozabile, compusă din:

a) Un consilier al Inaltei Curți de casație, ca președinte. El va fi desemnat de primul președinte al acestei Curți;

b) Un delegat al ministerului finanțelor;

c) Un delegat al contribuabililor, care va fi desemnat pentru veniturile proprietăților agricole, sau din exploatarea agricole, de către Uniunea sindicatelor agricole pentru marea proprietate și de Casa centrală a împroprietărilor pentru cea mică, până la organizația oficială a Camerelor agricole; pentru veniturile proprietăților clădite, dintre proprietarii urbani ce nu sunt funcționari sau consilieri comunali, de către consiliul comunal din București, până la o organizație oficială a proprii sății urbane; pentru veniturile comerciale, industriale, miniere și anume în parte pentru fiecare din aceste trei categorii de venituri, de către Camera de comerț din București, până la organizarea oficială a Uniunii Camerelor de comerț; pentru veniturile profesionale sau alte venituri, de către organizații profesionale recunoscute prin legi.

Comisiunea poate lua informațiuni dela orice specialist în materie.

Aceste reclamațiuni se pot face: de consiliul comunal pentru veniturile proprietăților agricole și a

celor clădite; de Camerele de comerț pentru cele din exploatarea comerciale, industriale, miniere, și în genere de organizațiile profesionale recunoscute prin legi pentru veniturile profesionale sau alte venituri.

Reclamațiunile se depun în termen de 5 zile cari decurge, în ce privește stabilirea categoriilor, a clasificării terenurilor și a evaluării lor pe hectar, dela aflșarea procesului-verbal la primărie, iar în ce privește celelalte chestiuni relative la stabilirea veniturilor și impunerilor, dela terminarea lucrărilor comisiunii de impuneri, în fiecare comună sau în suburbia respectivă dintr'o comună. Depunerea lor se face la administrația financiară, care le înaintează urgent ministerului de finanțe împreună cu lucrările.

Deciziunile se dau fără chemări. Părțile interesate pot însă prezenta memoriile scrise, de cari comisiunea este obligată a lua cunoștință la darea deciziunilor sale.

Aceste deciziuni se comunică părții reclamante prin administrația financiară și se publică prin Monitorul Oficial și prin instrucțiuni.

Normele stabilite prin aceste deciziuni sunt obligatorii pentru comisiunile de fond în judecarea cazurilor asemănătoare, atât la impunerile ce mai sunt de stabilite de comisiunile de impuneri cât și la judecarea apelurilor de către cele de apel. Judecarea apelurilor de în contra impunerilor pentru cari s'au introdus reclamațiuni la comisiunea centrală va fi suspendată până la comunicarea deciziunii acelei comisiuni.

În caz când deciziunea comisiunii modifică evaluarea pe hectar a proprietăților agricole, ori gruparea lor pe categorii sau clase, dispozițiunile deciziunii se aplică la toate terenurile de aceeași categorie din comună, chiar dacă nu s'a făcut apel.

Art. 85. — În termen de 20 zile dela pronunțarea deciziunii de către comisiunea de apel, iar în lipsa contribuabilului la judecată sau la pronunțarea hotărârii în caz de amânarea ei, dela comunicarea acestei deciziuni, făcută în forma prevăzută de art. 98, contribuabilul sau administrația financiară pot face recurs contra acestei deciziuni pentru motive de exces de putere, omisiune esențială, încompetență sau violare de lege.

Recursurile se declară la administrația financiară respectivă. Ele se judecă de tribunalele locale în cazul când venitul anual impozabil care face obiectul litigiului din deciziunea comisiunii nu trece de 100.000 lei și de Inalta Curte de casație dacă trece de această sumă.

Administrația financiară înaintează recursurile, împreună cu dosarele, tribunalului sau Inaltei Curți

de casajie. Instanțele de recurs fixează termenele de judecată, iar după judecare înapoiază dosarele administrației împreună cu deciziunile date.

Jurisprudențele stabilite de Inalta Curte de casajie vor fi comunicate de ministerul de finanțelor prin instrucțiuni publicate.

Art. 86. — În caz de casare a deciziunii comisiunii de apel, este obligată să refacă impunerea în conformitate cu decizia de casare. Dacă în recursurile judecate de tribunal se poate refăce impunerea după actele din dosar, însuș tribunalul evocă fondul și stabilește impunerea, care se va executa de către autoritățile fiscale.

Dacă comisiunea de apel nu se conformează deciziunii de casare, aceasla a doua deciziune poate fi atacată cu recurs în același termen și sub același formă ca cea diutătu. În acest caz, instanța de recurs, evocând fondul, va judecă în ultima instanță.

CAP. II.

Mijloacele de constatare.

Art. 87. — Pentru înlesnirea constatărilor contribuabilii sunt obligați a da declarațiuni de impunere după deosebiri ce urmează:

I. *Declarațiuni la recensământ*, pentru veniturile imobiliare, cari se dau numai la începutul periodului de recensământ și pentru cari regului speciale sunt prevăzute la cap. I și II de sub titlul II.

II. *Declarațiuni anuale*, pentru veniturile ce se impun anual la celelalte impozite elementare și pentru venitul global.

Declarațiunile anuale se vor face separat, atât pentru venitul global cât și pentru fiecare din veniturile supuse impozitelor elementare, în afare de excepțiunile de mai jos.

Ele se vor da la percepția în cuprinsul căreia se află domiciliul sau principală reședință a contribuabilului și anume într'un singur exemplar pentru venitul global și pentru veniturile elementare ce se constota anual, al căror loc de impunere se află în cuprinsul aceleeaș percepții, iar pentru cele al căror loc de impunere se află în cuprinsul altei percepții, în două exemplare.

Dacă contribuabilul are un singur venit elementar de declarat în cuprinsul percepției locului de impunere la venitul global, este dispensat a mai face declarațiunea anuală pentru impozitul pe venitul global, fiind de ajuns să menționeze pe declarațiunea anuală a impunerii elementare că n'are alt venit, iar dacă veniturile sale nu se schimbă dela un an la altul, poate să nu mai dea o nouă declarație anuală și în acest caz se presupune că a menținut declarațiunea sa dia trecut, atât într'u cât nu s-a schimbat reședința arătată în acea declarație.

III. *Declarațiuni în cursul anului*. Contribuabilii cari încep în cursul anului exercitarea unei întreprinderi, explatării, profesiunii sau au vreun venit accidental prevăzut la art. 53, sunt datorii a face declarațiunile la percepția respectivă în cursul anului, înainte începerii exercitării, sau în termen de 10 zile după începere ori după realizarea venitului, impunerile urmând a fi stabilite conform art. 95.

IV. La punerea în aplicare a legii, declarațiunile se vor face și se vor predă în conformitate cu deciziunea și instrucțiunile ministerului de finanțe publicate prin „Monitorul Oficial” și prin ziare.

Art. 88. — Declarațiunile trebuie să cuprindă toate indicațiunile necesare impunerii, arătate prin formularele oficiale ce se vor înlocui de ministerul finanțelor. Ele se vor face pe aceste formulare.

Art. 89. — În regulă generală declarațiunea se face de către contribuabil. Pentru minori și interziși de către cei ce le administrează veniturile, pentru persoanele morale de către cei ce le reprezintă. Capul de familie face declarațiune pentru veniturile soției și celorlalți membri ai familiei ale căror venituri intră în compunerea venitului său global conform art. 57.

Locuitorii rurali, cum și lucrătorii marilor stabilimente industriale cu peste 50 lucrători pot face declarațiunile lor, cu privire la impozitul pe venitul global, și pentru scăderi în mod colectiv, în conformitate cu instrucțiunile ce se vor da de către ministerul de finanțe.

Declarațiunile vor fi semnate de contribuabil, de cel ce-l reprezintă legal sau de către procuratorii lor, în care caz se va anexa copie depe procură.

Dacă declarantul nu știe carte sau nu poate completa declarația, aceasta se va putea face verbal la percepție sau primărie și declarantul va putea fi semnat de un funcționar fiscal sau administrativ, în asistența unui martor șiilor de carte, care va semna alătura de funcționar.

La predare se va da declaranților dovezi de primire cu numărul înregistrării.

Art. 90. — Declarațiunile anuale se dau în cursul lunii Ianuarie până la finele acestei luni.

Pentru marile întreprinderi comerciale și industriale acest termen poate fi prelungit până la finele lunii Februarie, iar pentru societățile pe acțiuni până la aprobarea bilanșului, însă cel mult până la finele lunii Aprilie.

Declarațiunile nu sunt acte publice. Ele nu se pot cerceta decât de cei în drept a stabili impunerile sau de contribuabilul însuș ori de procuratorul lui.

Funcționarii publici, membrii comisiunilor și oricine vor divulga orice informațiuni relative la lucrările de impuneri vor fi posibili de penalități prevăzute de art. 305 din codul penal.

Art. 91. — În cazurile când contribuabilii sunt dispensati de declarațiunile anuale conform art. 87, impunerile se stabilesc după matricule, sau după declarațiunea dată pentru impozitul elementar.

Pentru contribuabilii cari, deși obligați, n'au dat declarațiuni, ele se stabilesc în condițiunile art. 96.

Art. 92. — Contractele de arendare sau locațiune prezentate, chiar având dată certă, pot fi înălturate motivat la evaluarea valorilor locale a imobilelor în următoarele împrejurări:

a) Când se constată că aceste contracte sunt economicoase;

b) Când arendarea sau închirierea nu e făcută în scopul realizării unui venit, ci în scop de donațiune ori binefacere către o rudă sau orice altă persoană, fizică sau morală.

Toate mijloacele de probațiune se pot întrebuința pentru dovedirea fraudei, precum și pentru stabilirea celor conștate în actele invocate de contribuabili.

Art. 93. — Constatăriile pregătitoare ale impunerilor se fac de către funcționarii fiscalului, desemnați în acest scop de ministerul finanțelor.

(Va urma.)